Valtakunnansyyttäjä **9.3.2026** **SY/165/2026**

Eduskunnan lakivaliokunta

Lisälausuma, 9.3.2026, SY/165/2026

Eduskunnan lakivaliokunnan pyytämä lisäselvitys

Lakivaliokunta on pyytänyt Syyttäjälaitokselta lisäselvitystä syyteneuvottelumenettelyn soveltamisesta alaikäisiin sekä arviota hallituksen esityksessä ehdotetun syyteneuvottelun laajentamisen vaikutuksista lapsen edun näkökulmasta.

Syyttäjälaitoksella ei ole käytettävissään luotettavia tilastotietoja siitä, kuinka monessa tapauksessa syyteneuvottelua on käytetty tai yritetty käyttää alaikäisiin liittyvissä rikosasioissa. Käytännössä syyteneuvottelua koskevia tilastoja ei kerätä eriteltyinä alaikäisten osalta. Syyttäjälaitoksen käsityksen mukaan syyttäjät eivät toistaiseksi ole ryhtyneet syyteneuvotteluihin asioissa, joissa vastaajana tai asianomistajana on ollut alaikäinen. Myöskään sellaisia tilanteita ei ole tullut Syyttäjälaitoksen tietoon, joissa syyteneuvottelua olisi yritetty aloittaa alaikäistä koskevassa asiassa, mutta menettely ei olisi sittemmin edennyt pidemmälle nimenomaan alaikäisen asemaan liittyvistä syistä.

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 10 a §:n 2 momentissa sekä mainitun lain 5b luvun 2 § 2 momentissa säädetään, että vastaajalla on syyteneuvottelussa ja tunnustamisoikeudenkäynnissä oltava pääsääntöisesti avustaja. Lisäksi VKS:n yleinen ohje VKS:2015:6 syyteneuvottelua koskevan

lainsäädännön soveltamisesta ohjeistaa syyttäjiä erityisesti huolehtimaan epäillyn tai vastaajan avustamisesta, mikäli tämä ei ole itse hankkinut avustajaa ja syyttäjä arvioi avustajan tarpeelliseksi. Avustaja on joka tapauksessa määrättävä, jos epäilty ei kykene itse puolustautumaan tai jos hän on alle 18-vuotias. Myös asianomistajan oikeudesta avustajaan säädetään oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa ja esitutkintalaissa. Näiden säännösten perusteella alaikäisen asianomistajan asema turvataan riippumatta siitä, käytetäänkö syyteneuvottelumenettelyä vai tavallista oikeudenkäyntimenettelyä. Syyttäjän velvollisuus arvioida tapauskohtaisesti, soveltuuko asia syyteneuvotteluun, toimii olennaisena takeena myös alaikäisiä koskevissa rikosasioissa.

Syyttäjälaitos toteaa arvionaan siitä, mitä vaikutuksia ehdotetulla syyteneuvottelun laajentamisella olisi lapsen edun näkökulmasta, että voimassa oleva sääntely avustajan määräämisestä sekä syyttäjän harkintavelvollisuus muodostavat riittävät oikeudelliset takeet alaikäisen edun turvaamiseksi. On todennäköistä, ettei alaikäisiä koskevia rikosasioita edelleenkään ryhdytä kovin helposti syyteneuvottelemaan. Toisaalta syyteneuvottelu voi myös edistää lapsen etua. Erityisesti tilanteissa, joissa asianomistaja on alaikäinen, syyteneuvottelu voi vähentää todistelun tarvetta ja keventää lapsen kuormitusta rikosprosessissa. Lapselle voi olla merkityksellistä, että vastaaja tunnustaa teon varhaisessa vaiheessa.

Syyttäjälaitos pyrkii hyödyntämään syyteneuvottelua kaikissa sellaisissa rikosasioissa, joissa sen käyttöedellytykset täyttyvät. Alaikäisiä koskevat rikosasiat eivät tässä suhteessa muodosta erillistä ryhmää. Syyteneuvottelu voi joissakin tapauksissa olla tarkoituksenmukainen väline esimerkiksi puuttua alaikäisen rikoskierteeseen tai suojata alaikäistä asianomistajaa, ja siten menettelyn käyttö voi tulevaisuudessa lisääntyä myös alaikäisiä koskevissa asioissa. Nopea käsittelyprosessi ja syyteneuvottelun kautta määräytyvä seuraamus voivat tietyissä tilanteissa olla sekä alaikäisen epäillyn että alaikäisen asianomistajan kannalta perusteltuja.

Syyttäjälaitos toteaa yhteenvetona, että syyteneuvottelumenettelyä ei ole käytännössä toistaiseksi sovellettu alaikäisiä koskevissa rikosasioissa, luotettavia tilastotietoja ei ole saatavilla ja nykyinen lainsäädäntö yhdessä syyttäjän tapauskohtaisen harkintavallan kanssa turvaa alaikäisen oikeudet ja lapsen edun riittävällä tavalla. Syyttäjälaitos seuraa syyteneuvottelun käytön kehittymistä ja on tarvittaessa valmis täydentämään ohjeistustaan alaikäisten aseman huomioimiseksi.

Ari-Pekka Koivisto

valtakunnansyyttäjä

Jenni Korvenmaa

syyttäjäylitarkastaja

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Jenni Korvenmaa
Syyttäjäylitarkastaja
Syyttäjälaitos
jenni.korvenmaa@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Ari-Pekka Koivisto
Valtakunnansyyttäjä
Syyttäjälaitos
ari-pekka.koivisto@oikeus.fi